

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ, CLASELE IX-XII

Etapa județeană/a sectoarelor municipiului București

4 martie 2023

Clasa a XI-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Lucrările în care eseul/răspunsurile sunt precedate de titlu și/sau motto vor fi notate cu zero puncte.**
- **Timpul de lucru: trei ore.**
- **Total: 100 de puncte.**

Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

„Vezi, mamă, ce mă doare! și pieptul mi se bate,
Mulțimi de vinețele pe sân mi se ivesc;
Un foc s-aprinde-n mine, răcori mă iau la spate,
Îmi ard buzele, mamă, obrajii-mi se pălesc!

Ah! inima-mi zvâcnește!... și zboară de la mine!
Îmi cere... nu-ș' ce-mi cere! și nu știu ce i-aș da:
Și cald, și rece, uite, că-mi furnică prin vine,
În brațe n-am nimica și parcă am ceva;

Că uite, mă vezi, mamă? așa se-ncrucșează,
Și nici nu prinz de veste când singură mă strâng
Și tremur de nesațiu, și ochii-mi vâpăiază,
Pornesc dintr-înșii lacrimi, și plâng, măicuță, plâng.

la pune mâna, mamă, – pe frunte, ce sudoare!
Obrajii... unul arde și altul mi-a răcit!
Un nod coala m-apucă, ici coasta rău mă doare;
În trup o piroteală de tot m-a stăpânit.

Oar' ce să fie asta? Întreabă pe bunica:
O ști vrun leac ea doară... o fi vrun zburător.
Ori aide l-alde baba Comana, ori Sorica,
Ori du-te la moș popa, ori mergi la vrăjitor.

Și unul să se roage, că poate mă dezleagă;
Mătușile cu bobii fac multe și desfac;
Și vrăjitorul ăla și apele încheagă;
Aleargă la ei, mamă, că doar mi-or da de leac. [...]

.....

„Dar ce lumină iute ca fulger trecătoare
Din miazănoapte scapă cu urme de scânteii?
Vro stea mai cade iară? vrun împărat mai moare?
Ori e – să nu mai fie! – vro pacoste de zmei?

Tot zmeu a fost, surato. Văzuși împelițatu?
Că țintă l-alde Floarea în clipă străbătu!
Și drept pe coș, leicuță! ce n-ai gândi, spurcatu!
Închină-te, surato! – Văzutu-l-ai și tu?

Balaur de lumină cu coada-nflăcărată,
Și-pietre nestemate lucea pe el ca foc.
Spun, soro, c-ar fi june cu dragoste curată;
Dar lipsa d-a lui dragosti! departe de ăst loc!

Pândește, bată-l crucea! și-n somn coala mi-ți vine
Ca brad un flăcăiandru, și tras ca prin inel,
Bălai, cu părul d-aur! dar slabele lui vine
N-au nici un pic de sânge, ș-un nas – ca vai de el!

O! biata fetișoară! mi-e milă de Florica
Cum o fi chinuind-o! vezi, d-aia a slăbit
Și s-a pălit copila! ce bine-a zis bunica:
Să fugă fata mare de focul de iubit!

Că-ncepe de visează, și visu-n lipitură
Începe-a se preface, și lipitura-n zmeu,
Și ce-i mai faci pe urmă? că nici descântătură,
Nici rugi nu te mai scapă, ferească Dumnezeu!”
Ion Heliade-Rădulescu, *Zburătorul* (1844)

B.

Urcai acum printre ele, tălpi și palme, tălpi și palme, târându-te-n sus pe funia groasă, și deodată te-ai văzut sub cerul gol, ca sub un clopot de sticlă în mijlocul căruia se mai afla un singur zmeu, aflat mult deasupra celorlalte. Vedeai acum nu doar Bucureștii, ci întreaga Valahie curbată odată cu globul de tină ce ne rabdă pe toți, mărginită la miazăzi de marea Dunăre, iar la miazănoapte de șirul falnic al Carpaților, și privind mai jos zăreai și ținuturile turcești până la Dardanele. Ne zăreai de-acum și pe noi, departe, pe nori, năzărindu-ți-se că am fi paseri de-un fel nemaivăzut. Te apropiai tot mai tare de zmeul cel uriaș zugrăvit în chipul domniței Stamatina. Curând umbra sa te-a acoperit cu totul.

Stamatina avea din creștet până-n talpe cincizeci de stânjeni, lungimea unei mari caravele*. Plutea legănându-se și scârțâind în albastrimea limpede a văzduhului. [...] Ai așteptat în amiaza aurie până ce stafia abia zărită a lunii, rotundă la o margine de cer ca o pată de abur alb, se arătă în semn că bolta cerului se-nclină ușurel către seară. Apoi flăcările asfințitului cuprinseră toată jumătatea bolții și se iviră primele stele. Atunci, în geana trandafirică dinspre apus, ce vopsea norii pe jumătate în chinovar*, a prins ceva a se mișca în depărtare.

Părea la-nceput o pasăre abia zugrăvită pe cerul fără de margini, dar, pe cât venea către tine, pe atât deslușeai mai bine trupul său omenesc. Când s-a mai apropiat, ai văzut uimit că era un om, un om cu trupul gol, albastru-verde ca peruzeaua*. Venea de la marginea zării, înotând, ca-n vis, cu mișcări largi și leneșe ale brațelor și picioarelor, prin aerul ce părea a-l ține miraculos. Înainta drept către tine, și curând ajunsese destul de aproape ca să-i poți desluși trăsăturile, ce nu erau omenești. Era frumos cum nu se putea spune, cu ovalele mari și oarbe ale ochilor, ce păreau dăltuiți pe fața sa în aceeași piatră moale de turcoaz din care-i era plămădit tot trupul, și cu mușchii pieptului și-ai pântecelor bine deosebiți prin liniile săpate adânc. Avea spinare largă de înotător, cu nodurile șirei mai luminoase, și-n totului tot părea un demon al văzduhului, nepieritor și străin în țările lui de vânt străvezii. Din nările-i înguste ieșeau șiraguri de perle moi și sclipitoare ce rămâneau în urma sa, pierzându-se în inserare.

„E un Zburător”, ți-ai spus, căci maica ta, Sofiana, îți povestise de-atâtea ori, înspăimântată, despre fetele tinere care aveau zmeu, vizitate fiind noapte de noapte de făpturi ce nu erau de pe această lume și simțindu-le îmbrățișarea înghețată. Se bolnăveau atunci de lungoare, topindu-se ca o făclie de ceară, plângând și suspinând după logodnicul lor nevăzut. Iar flăcăii erau răpiți și ei la ceruri câteodată, când erau aflați pe drumuri lăturalnice, și nu se mai arătau în sat niciodată, sau se-ntorceau peste veacuri, când toți pe care-i știau erau morți, și satul era altfel decât și-l aduceau aminte. Cel mai rău era de cei care, noaptea, în poienele din fundul pădurilor, dădeau peste vârtejul de lumină al lelelor: aceia rămâneau strâmbi, orbi, muți, neoameni, pentru câte zile mai aveau. Ca să te aperi de lele, trebuia să ai în sân, oriunde te-ai fi dus, pâine uscată, usturoi sau fier, căci acestea nu le plăceau Vântureselor, și-atunci te lăsau. Mamă-ta, spunându-ți aceste basme ce te făceau să te strângi înfricoșat lângă trupul ei fierbinte, îți dăduse mereu a-nțelege că erau adevărate.

Înotând cu mișcări de o nespusă grație și putere, Zburătorul se-apropie de tine, te privi o clipă cu ochii săi uriași, dar numai în treacăt, cum te-ai uita la un pom sau la o șură de pe marginea drumului, apoi se răsuci și o luă-n sus, lopătând către zmeu. Șiragul de bule strălucitoare te izbi-n față, răspândind miros de pucioasă. Ființa de turcoaz se ghemui-ntre sprâncenele domniței celei zugrăvite, rămânând o vreme acolo ca un al treilea ochi, și, când căpătă putere, începu să lumineze slab împrejur. Apoi zvâcni iute și se-ndreptă, înotând și mai viguros, către miazănoapte, unde Câmpina se zărea ca un sătuc neînsemnat la poale de munte. Acolo se retrăsese Vodă cu curtea lui de când rușii intraseră-n țară și stăpâneau cu mână grea, făcând tot felul de samavolnicii*. Acolo dormea în iatacul ei și Stamatina, către care Zburătorul grăbea acum, căci se lăsa noaptea, iar noaptea era-mpărăția lui. L-ai urmărit micșorându-se-n depărtare până ce nu s-a mai văzut, și l-am urmărit și noi dintre norii noștri, cu scârbă și mânie, căci în el nu era nici adevăr, nici lumină, fiind el un demon al văzduhului între mulții trimiși de Prințul acestei lumi ca să chinuie muritorii.

Mircea Cărtărescu, *Theodoros* (2022)

**caravelă* – corabie cu pânze, rapidă, folosită pentru călătorii lungi

**chinovar* – sulfură roșie de mercur, folosită ca medicament și colorant

**peruzea* – piatră semiprețioasă, de culoare albastră sau verzuie

**samavolnicie* – faptul de a acționa după bunul-plac, nesocotind și încălcând voința și drepturile altora

Subiectul I

(30 de puncte)

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre următoarele cerințe.

1. Ilustrează, prin câte un exemplu, specificul funcției referențiale a comunicării în cele două texte. **5 puncte**
2. Prezintă valoarea expresivă a oralității în textul *Zburătorul* de Ion Heliade-Rădulescu. **5 puncte**
3. Explică rolul narativ al verbelor la timpul imperfect din textul *Theodoros* de Mircea Cărtărescu. **5 puncte**
4. Comentează originalitatea relației narator-personaj în textul *Theodoros* de Mircea Cărtărescu. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre semnificațiile ultimei strofe din textul *Zburătorul* de Ion Heliade-Rădulescu. **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al II-lea

(35 de puncte)

În timpul documentării pentru realizarea unui studiu de caz, Tudor și Andreea, elevi în clasa a XI-a, au consultat lucrarea *Dimineața poezilor. Eseu despre începuturile poeziei române*, aparținând criticului literar Eugen Simion, în prefața căreia autorul nota: „Scrisul implică un proiect spiritual, implică și o stare a sensibilității. El apare în anumite circumstanțe și declanșează un număr de forțe ale vieții interioare. Ce alianțe din lumea din afară caută spiritul poetic, care sunt punctele lui de referință și de sprijin?”. Redactează un dialog între Tudor și Andreea,

care să conțină două posibile răspunsuri la întrebarea cuprinsă în secvența citată, în relație cu studiul de caz. Dialogul va conține cel puțin șase replici și va avea 150 – 300 de cuvinte.

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, răspunsurile vor fi formulate în enunțuri.

Subiectul al III-lea

(35 de puncte)

Scrie un eseu de 600 – 900 de cuvinte despre *necesitatea permanenței miturilor în literatură*, pornind de la cele două texte citate și valorificând experiența ta culturală.

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 600 de cuvinte.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.